

Др Милорад Мијушковић

Завод за унапређивање пољопривреде — Титоград

Clinodiplosis oleisuga Targ., мало позната штеточина маслина

На младим стаблима маслина у Сутомору, у колекционом засаду Станице за суптропске културе у Бару, запажено је у љето 1965. године сушење врхова гранчица, које је било лако уочити, јер осушено лишће није било отпало. Овако осушених гранчица није било много, али је њихов карактеристичан изглед привлачио пажњу. До овог сушења долазило је услед напада ларва мушице шишкарнице — *Clinodiplosis oleisuga* Targ. (Dipt. Cecidomyidae).

Овог штетног инсекта први је описао Targioni Tozzetti 1886. године у Тоскани. Детаљније га је проучио Del Guercio (1901), а затим је његово присуство забиљежено у већини медитеранских земаља: Шпанији, Француској, Грчкој, Сирији, Израелу и Југославији (1, 5). У нашој земљи То м и н и ћ (5) штете од овог инсекта запазио је у Далмацији, гдје је најчешће нападнута сорта „Левантинка“, која је на острву Шолти страдала у доста јакој мјери. Како ова штеточина раније није била запажена у Црној Гори а нађена је на маслинама старим три године чије су саднице биле набављене из Италије, могло би се претпоставити да је отуда и пренијета.

На нападнутим гранчицама, на појединим мјестима, кора је ружичастољубичасте боје и доста се јасно разликује од нормалне сиве боје здраве коре. На том дијелу она је неправилно улегнута, подлубљена и лако се одваја. Ако се кора подигне, испод ње се налази већи број розонаранцастих ларви, дугих 2—3 mm, обично густо поређаних једна поред друге (Сл. 1). Ларве живе на рачун камбијалног слоја. Уништавајући камбијална ткива и одвајајући кору, ларве изазивају сушење дијела гранчице изнад мјеста на

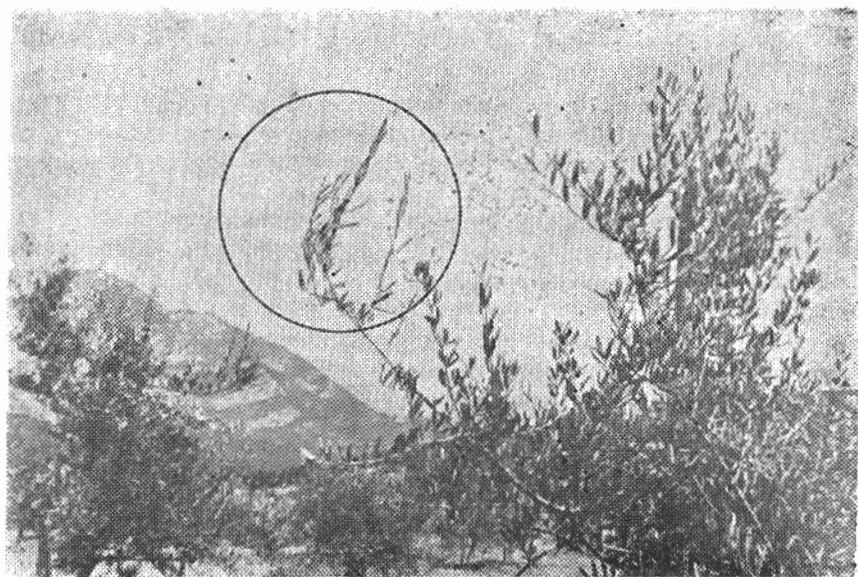
коме се налазе, нарочито ако прстенасто обухвате гранчицу. Не изгледа да нападају и дрво, али се на његовом површинском слоју примјећује мање или више изражена некроза (вјероватно секундарног поријекла) са траговима који одговарају положају ларви.

Најчешће су нападнуте танке гранчице, али и нешто дебље нијесу поштеђене.

Сл. 1 — Ларве *Clinodiplosis oleisuga* на гранци маслине

Женка одлаже јаја у групама у младе гранчице, по свему судећи у озљеде на кори. Ларве, које се развијају испод коре, живе у групама у броју који, према једним ауторима (4), износи 10—12 а по другима и по неколико десетина, зависно од дебљине гране (1, 2). Ми смо већином налазили 13—19 ларви у једном леглу. Дужина осушене гранчице обично је износила до 0,5 m а најчешће се радило о гранчицама старим 1—2 године (Сл. 2)

Сл. 2 — Млада маслина са гранчицом (у кругу) осушеном усљед напада *Clinodiplosis oleisuga*

У једној гранчици, према нашим запажањима, може бити и више од једног легла. У овом случају развој најчешће могу завршити само оне које се налазе најниже на нападној гранчици. Уништавајући камбијални слој, оне изазивају сушење читавог горњег дијела гранчице, а тиме и угинуће ларви у леглима изнад овог. Па и у леглу које се налази на прелазу од осушеног на здрави дио гранчице може се запазити да долази до угинућа ларви које су удаљене од здравог дијела камбијалног ткива.

Већина аутора сматра да овај инсект има само једну генерацију годишње (1, 2), док би, према другима, имао двије (4). И неки други моменти из биологије овог штетника нијесу довољно проучени.

У огледном маслињаку у Сутомору, гдје је овај штетни инсект први пут запажен у Црној Гори, није изазвао економски веће штете. Ни сљедеће двије године није примијењено његово даље ширење. Он се, уопште узев, у свијету данас сматра мање значајним паразитом, али, према неким ауторима (1, 2, 4) извјесних година и у извјесним рејонима може изазвати велике штете. Према Arambourg-у и Elant-у (1) у Сирији су маслине редовно јако нападне, нарочито у подручју које је под утицајем приморске климе, Иако не изазива угинуће биљке, ипак, сушењем врхова грана може знатно утицати на развој маслине и на родност.

Без обзира што се за сада *C. oleisuga* није, у условима Црногорског приморја, јавио у јачој мјери и што су штете биле ограничене, жељели смо да скренемо пажњу на његову појаву. Како у извјесним случајевима штете могу бити знатне, оправдана је предострожност, те се препоручује да се свако жариште штеточине одмах уништи. У том погледу нарочито је значајно резизвање и спаљивање свих нападнутих гранчица, најбоље већ крајем љета.

ЛИТЕРАТУРА

1. Arambourg Y. et Elant H.: Note sur *Dasyneura oleae* et *Clinodiplosis oleisuga* (Dipt. Cecidomyidae), cecidomyies nuisibles à l'olivier en Syrie. Annales de la Soc. Ent. de France, N. S. II, 3, 1966.
2. Goidanich A.: La *Cecidomia suggiscorza* dell'Olivio (*Clinodiplosis oleisuga* Targ.). Italia agricola, №5, 1942.
3. Grandi G.: Introduzione allo studio dell'Entomologia, II, Bologna, 1951.
4. Martelli G.: I parassiti animali dell'Olivio. II ediz., Bari, 1961.
5. Tominić A.: Bolesti maslina i njeni štetnici. Jugoslovensko udruženje proizvođača i preradivača maslina — Split, sv. 3, Split, 1958.

CLINODIPLOSI OLEISUGA T A R G., INSECTE NUISIBLE DE
L'OLIVIER, PEU CONNU EN YUGOSLAVIE

Par

Dr Milorad Mijušković
Institut d'Agriculture — Titograd

R é s u m é

Existant déjà en Dalmatie, *Clinodiplosis oleisuga* T a r g. a été constaté pour la première fois au Monténégro en 1965. sur les jeunes arbres d'olivier importés trois ans auparavant de l'Italie. Pour le moment cette Cécidimye ne s'est pas montrée économiquement importante. L'auteur donne un bref aperçu de la morphologie et de la biologie de l'insecte et de la nature des dégâts.